

Afrikkalainen sikarutto ja sen torjunta on koko Suomen asia

Kaakkois-Suomessa todettu afrikkalainen sikarutto (ASF) on käynnistänyt laajat torjuntatoimet. Ruokavirasto on ryhtynyt määrätietoisiin toimiin tilanteen hallitsemiseksi. Vaalimaalle perustettu taudintorjuntakeskus, laajat etsinnät, näytteiden käsittely, tiedottaminen sekä ydin- ja tartuntavyöhykkeiden hallinta osoittavat, että tilannetta hoidetaan ammattimaisesti ja vastuullisesti.

Torjuntatoimien vaikutukset

Tartunnan leviämisen estämiseksi tehdään mittavia etsintä-, valvonta-, näytteenotto- ja rajoitustoimia, joiden vaikutukset ulottuvat huomattavasti eläintautien hallintaa laajemmalle. Vaikutukset kohdistuvat alueen yrityksiin, alkutuotantoon, matkailuun, kuntiin ja koko paikallistalouteen.

Rajaseudun kunnat, yritykset ja alkutuotanto kantavat tällä hetkellä koko Suomen puolesta merkittävää taloudellista ja toiminnallista taakkaa.

Rajoitukset vaikuttavat yritysten toimintaedellytyksiin, investointeihin, asiakasvirtoihin ja elinkeinojen tulevaisuudennäkymiin. Osalla toimialoista normaali liiketoiminta estyy tai vaikeutuu viranomaisten sinänsä ymmärrettävien ja perusteltavissa olevien toimien seurauksena. Koronapandemia osoitti, että poikkeuksellisissa tilanteissa valtio voi ja sen tulee lieventää yhteiskunnallisten rajoitusten aiheuttamia taloudellisia menetyksiä. Myös ASF:n kohdalla tarvitaan ennakoivia toimia ennen kuin vaikutukset kasvavat merkittävästi suuremmiksi.

Esitämme valtiolle seuraavia toimenpiteitä

1. Riittävä ja pitkäjänteinen rahoitus Ruokaviraston tautitorjuntatyölle

Lisäys 31.8.2026: Viime päivien uutiset osoittavat, että tilanne ei ole hallinnassa, vaan rutto leviää ja sen vaikutukset kasvavat entisestään. Viimeistään nyt on ensisijaisen tärkeää, että varmistetaan torjuntatoimien tehokas vaikutus.

ASF:n tehokas torjunta on kustannustehokkain tapa ehkäistä huomattavasti suurempia taloudellisia vahinkoja. Ruokavirastolle on turvattava riittävät resurssit etsintöihin, näytteenottoon, laboratoriotoimintaan, viestintään, aitaamiseen ja pitkäkestoiseen torjuntatyöhön.

2. Korvaukset ansiomenetyksistä ja ylimääräisistä kustannuksista

Valtion tulee käynnistää välittömästi valmistelu tukimallista, jolla lievennetään ASF-rajoituksista aiheutuvia merkittäviä välittömiä ja välillisiä taloudellisia vaikutuksia. Tukimallin tulee huomioida sekä suorat kustannukset, tulonmenetykset että vaikutukset yritysten toimintaedellytyksiin ja investointeihin.

Korvausjärjestelmissä on tunnistettava ja korvattava asianmukaisesti rajoituksista aiheutuvat kustannukset ja tulonmenetykset. Tämä koskee yrityksiä, maatiloja ja kuntia sekä esimerkiksi kaluston siirtoja, toimintojen uudelleenjärjestelyjä, lisähenkilöstöä ja muita viranomaistoimista aiheutuvia kustannuksia.

3. Alueen yrittäjyyden ja elinkeinojen toimintaedellytysten turvaaminen

ASF vaikuttaa sikatalouteen. Mutta sen vaikutukset heijastuvat suoraan ja laajasti myös metsätalouteen, maataloihin sekä rakennus-, palvelu-, matkailu- ja kuljetusalan yrityksiin. Liikkumis- ja toimintarajoitukset, asiakasvirtojen väheneminen, lisääntyneet kustannukset, vientirajoitukset ja investointien epävarmuus heikentävät yritysten toimintaedellytyksiä koko alueella.

Valtion tulee tarvittaessa ottaa käyttöön kohdennettuja tukia ja korvausmekanismeja, joilla turvataan yritystoiminnan jatkuvuus, investoinnit, työpaikat ja rajaseudun elinvoima.

4. Tuki kuntien kriisinhallintaan ja alueen elinvoimaan

Kunnille tulee merkittäviä viestinnän, varautumisen, koordinoinnin ja elinvoiman ylläpitämisen tehtäviä. Kunnille on osoitettava riittävät resurssit näiden tehtävien hoitamiseen ja alueen resilienssin vahvistamiseen. Kuntien taloudellista kantokykyä ei saa heikentää tilanteessa, jossa ne osallistuvat kansallisesti merkittävän kriisin hallintaan.

Johtaminen on ratkaistava valtakunnallisesti

Kriisitilanteen jäämäkää johtaminen takaa parhaan lopputuloksen. Tässä tapauksessa maa- ja metsätalousministeriön, valtiovarainministeriön sekä työ- ja elinkeinoministeriön ja muiden vaikutusten hallinnan kannalta keskeisten toimijoiden kokonaisjohtamisen tulee olla poikkihallinnollista.

Rajaseutu tekee tällä hetkellä työtä koko Suomen puolesta. Siksi ei ole taloudellisesti, ei poliittisesti eikä moraalisesti oikein, mikäli rajaseutu joutuu yksin kantamaan vastuuta ASF:n torjunnasta. Valtion on otettava vastuuta sekä torjunnan rahoituksesta, että taudin ja sen torjunnan taloudellisten vaikutusten lieventämisestä. Valtion on varmistettava riittävät resurssit tautitorjuntaan sekä käynnistettävä toimet, joilla turvataan rajoitusalueiden yritysten, maatilojen ja kuntien toimintaedellytykset.

ASF:n torjunta on kansallinen etu, ja myös sen kustannusten on oltava kansallinen vastuu.

Cursor Oy, Kotkan-Haminan seudun kehittämissyhtiö, David Lindström, toimitusjohtaja

Etelä-Karjalan liitto, Satu Sikanen, maakuntajohtaja

Etelä-Karjalan Yrittäjät, Pasi Toropainen, toimitusjohtaja

Haminan kaupunki, Ilari Soosalu, kaupunginjohtaja

Kotkan kaupunki, Kristina Lönnfors, vt. kaupunginjohtaja, kansliapäällikkö

Kymenlaakson kauppakamari, Marika Kirjavainen, toimitusjohtaja

Kymenlaakson liitto, Harri Turkulainen, vs. maakuntajohtaja

Kymen Yrittäjät, Sirpa Kantola-Pakkanen, aluejohtaja

Lappeenrannan kaupunki, Tuomo Sallinen, kaupunginjohtaja

Miehikkälän kunta, Anne Ukkonen, kunnanjohtaja

MTK Kaakkois-Suomi, Virpi Reinikainen, toiminnanjohtaja

Pyhtään kunta, Terhi Lindholm, kunnanjohtaja

Virolahden kunta, Topi Heinänen, kunnanjohtaja

Virolahti-Miehikkälän Yrittäjät, Jenny Mickos, sihteeri